Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. rugsėjo 26 d.*

„Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje — Diskriminacijos dėl amžiaus draudimas — Direktyva 2000/78/EB — 6 straipsnio 1 ir 2 dalys — Atsisakymas mokėti buvimo atsargoje išmoką 65 metų sulaukusiems pareigūnams, turintiems teisę gauti pensiją“

Byloje C-546/11

dėl *Højesteret* (Danija) 2011 m. spalio 7 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. spalio 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Dansk Jurist- og Økonomforbund, veikianti Erik Toftgaard vardu,

prieš

Indenrigs- og Sundhedsministeriet,

dalyvaujant:

Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU),

Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO),

Personalestyrelsen,

Kommunernes Landsforening (KL),

Danske Regioner,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (pranešėjas) ir J. L. da Cruz Vilaça,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. lapkričio 15 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: danų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Dansk Jurist- og Økonomforbund*, veikiančios E. Toftgaard vardu, atstovaujamos *advokat* K.-M. Schebye,

— *Kommunernes Landsforening* ir *Danske Regioner*, atstovaujamų advokat J. Vinding,

— Danijos vyriausybės, atstovaujamos C. Vang, padedamo *advokat* R. Holdgaard,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Ossowski ir S. Lee,

— Europos Komisijos, atstovaujamos J. Enegren ir C. Barslev,

susipažinęs su 2013 m. vasario 7 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 6 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Dansk Jurist- og Økonomforbund* (toliau – DJØF), veikiančios E. Toftgaard vardu, ir *Indenrigs- og Sundhedsministeriet* (Vidaus reikalų ir sveikatos ministerija, buvusi Vidaus ir socialinių reikalų ministerija; toliau – *ministeriet*) dėl to, kad ši atsisakė mokėti E. Toftgaard buvimo atsargoje išmoką.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

3 Direktyvos 2000/78 13 ir 25 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„13) Ši direktyva netaikoma socialinio draudimo ir socialinės apsaugos sistemoms, pagal kurias mokamos išmokos nelaikomos pajamomis pagal šio termino apibrėžimą, pateiktą [SESV 157 straipsnyje], nei kitoms valstybių narių mokamoms išmokoms, kurios padeda sukurti sąlygas įsidarbinti arba toliau dirbti.

<...>

25) Diskriminavimo dėl amžiaus draudimas yra svarbiausia Užimtumo gairėse išdėstytų tikslų įgyvendinimo ir darbo jėgos įvairovės skatinimo priemonė. Vis dėlto, tam tikromis aplinkybėmis galima pateisinti skirtingą požiūrį dėl amžiaus, todėl reikia priimti specialias nuostatas, kurios galėtų būti skirtingos, atsižvelgiant į valstybėse narėse susiklosčiusią padėtį. Todėl būtina įžvelgti skirtingo požiūrio, kurį pateisina teisėta užimtumo politika, darbo rinka ir profesinio mokymo tikslai, ir diskriminacijos, kuri turi būti uždrausta, skirtumus.“

4 Pagal Direktyvos 2000/78 1 straipsnį šios direktyvos „tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies a punkte numatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu“.

6 Šios direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Neviršijant Bendrijai suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

<...>

c) įdarbinimui ir darbo sąlygoms, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą;

<...>

<...>

3. Ši direktyva netaikoma bet kokios rūšies išmokoms, mokamoms pagal valstybines ar panašias sistemas, įskaitant valstybinio socialinio draudimo ar socialinės apsaugos sistemas.“

7 Pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnį „Skirtingo požiūrio dėl amžiaus pateisinimas“:

„1. Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Toks skirtingas poveikis, be kitų dalykų, gali apimti:

a) specialių sąlygų nustatymą siekiant įsidarbinti ir profesinio mokymo, įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims ir už priežiūrą atsakingiems asmenims, siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą;

<...>

2. Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad amžiaus, kurio sulaukus suteikiama arba įgyjama teisė gauti senatvės ar invalidumo pensiją, nustatymas pagal profesinės socialinės apsaugos sistemas, įskaitant pagal šias sistemas nustatomą skirtingą darbuotojų amžių arba sudaromas darbuotojų grupes arba nustatomas darbuotojų kategorijas, ir pagal tokias sistemas aktuariniams apskaičiavimams taikomi su amžiumi susiję kriterijai nelaikomi diskriminacija dėl amžiaus, jei dėl to nepradedama diskriminuoti dėl lyties.“

Danijos teisės aktai

8 Direktyva 2000/78 į Danijos teisę buvo perkelta 2004 m. gruodžio 22 d. Įstatymu Nr. 1417, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl diskriminacijos darbo rinkoje draudimo (*lov Nr. 1417 om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.*; toliau – Įstatymas dėl diskriminacijos draudimo).

9 Šio įstatymo 6a straipsniu siekiama įgyvendinti Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį. Jis suformuluotas taip:

„Neatsižvelgiant į 2–5 straipsnius, pagal šį įstatymą nedraudžiama numatyti amžiaus, kurio sulaukus galima prisijungti prie profesinės socialinės apsaugos sistemų, arba šiose sistemose atliekant aktuarinius apskaičiavimus naudoti su amžiumi susijusių kriterijų. Naudojant su amžiumi susijusius kriterijus neturi būti diskriminuojama dėl lyties.“

10 Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų (*tjenestemandslov*) redakcijos, galiojusios tuo metu, kai E. Toftgaard buvo atleistas iš darbo, 32 straipsnio 1 ir 4 dalyse numatyta:

„1. Pareigūnas, kuris buvo atleistas dėl to, kad dėl administracijos restruktūrizacijos arba darbo pobūdžio pasikeitimų jo darbo vieta buvo panaikinta, pagal 3–5 dalis trejus metus gauna savo ankstesnį atlyginimą.

<...>

4. Buvimo atsargoje išmoka nemokama, pareigūnui, kuris:

1) perkeliamas į kitas pareigas, kurias pagal 12 ir 13 straipsnius jis privalo užimti, arba kuriam tokios pareigos pasiūlomos;

2) yra sulaukęs 65 metų amžiaus;

3) yra pasiekęs amžiaus, kurio sulaukus išeinama į pensiją, ribą arba

4) atleidimo momentu dėl ligos ar dėl netinkamumo darbui negali užimti pareigų, kurias jis privalo užimti pagal 12 ir 13 straipsnius.“

11 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad buvimo atsargoje išmoką moka įdarbinanti institucija ir kad pareigūnas turi pareigą likti jos žinioje laikotarpiu, per kurį jis gauna šią išmoką.

12 Pagal 2004 m. kovo 19 d. Įstatymo Nr. 230 dėl pareigūnų pensijų (*tjenestemandspensionslov* Nr. 230) redakciją, taikomą pagrindinės bylos aplinkybėms, pareigūnai per savo karjerą įgyja teises į pensiją. Šios teisės įgyjamos ir laikotarpiu, per kurį mokama buvimo atsargoje išmoka. Be to, teisės į pensiją įgyjamos laikotarpiu, per kurį pareigūnas iš principo turėtų teisę į šią išmoką, tačiau ji jam nebuvo mokama dėl amžiaus ribos, numatytos Įstatyme dėl pareigūnų tarnybos nuostatų.

13 Iš minėto Įstatymo dėl pareigūnų pensijų 6 straipsnio 6 dalies matyti, kad visą pensiją pareigūnai gali gauti, kai sulaukia šešiasdešimt penktojo gimtadienio.

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad be pareigūno pensijos, pareigūnai turi teisę gauti kitas pensijos išmokas, pavyzdžiui, valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją, kuri pridedama prie pareigūno pensijos.

15 2010 m. rugpjūčio 19 d. Įstatyme Nr. 1005 dėl valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų (*lov Nr. 1005 om social pension*) nustatyta, kad asmenys, gimę iki 1959 m. sausio 1 d., į pensiją išeina sulaukę 65 metų. Tačiau suinteresuotojo asmens prašymu šios pensijos mokėjimas gali būti atidėtas iki dešimties metų tam, kad atėjus laikui jis galėtų gauti didesnę pensiją. Be to, galima kartu vykdyti ekonominę veiklą ir gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją, jei darbo užmokestis neviršija tam tikrų maksimalių ribų, kurias viršijus minėta pensija mažinama ar net nemokama.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 E. Toftgaard ėjo Vailės (Danija) prefekto pareigas iki tol, kol 2006 m. gegužės 8 d. panaikinus šią darbo vietą jis buvo atleistas nuo 2006 m. gruodžio 31 d. Tuo metu būdamas 65 metų amžiaus jis negalėjo gauti buvimo atsargoje išmokos, nes nuo 2006 m. gruodžio 31 d. turėjo teisę gauti pareigūno pensiją.

17 Tuo metu, kai E. Toftgaard buvo atleistas iš pareigų, amžiaus riba, kurią pasiekus pareigūnai privalėjo išeiti į pensiją, buvo 70 metų. Taigi būdamas 65 metų E. Toftgaard turėjo teisę prašyti išleisti jį į pensiją, tačiau neturėjo pareigos to padaryti. E. Toftgaard pranešė *ministeriet* apie savo norą būti paskirtam į kitas pareigas; kartu nurodė, kad sutinka, jog prireikus jo darbo užmokestis būtų mažesnis. Po atleidimo E. Toftgaard atliko kelias užduotis, už kurias gavo nedidelį atlygį.

18 E. Toftgaard mano, kad atsisakymas mokėti jam buvimo atsargoje išmoką yra diskriminacija dėl amžiaus. Dėl šios priežasties DJØF, veikianti E. Toftgaard vardu, *Østre Landsret* pareiškė ieškinį jo darbdaviui, t. y. *ministeriet*. Kadangi šis ieškinys buvo atmestas, DJØF pateikė apeliacinį skundą *Højesteret*, teigdama, be kita ko, kad Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktas yra visų pirma nesuderinamas su Direktyva 2000/78. Ji tvirtino, kad buvimo atsargoje išmoka nėra profesinės socialinės apsaugos sistema, kaip tai suprantama pagal Įstatymo dėl diskriminacijos draudimo 6a straipsnį ir Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį, ir kad 65 metų amžiaus riba nėra tinkama ir būtina priemonė teisėtam tikslui pasiekti, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį.

19 *Ministeriet* teigė, kad Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktas patenka į Įstatymo dėl diskriminacijos draudimo 6a straipsnyje ir Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo sritį, nes buvimo atsargoje išmoka turi būti laikoma profesinės socialinės apsaugos sistema, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas. Alternatyviai *ministeriet* pridūrė, kad šio 32 straipsnio 4 dalies 2 punktas atitinka reikalavimus, nustatytus Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalyje.

20 Šiomis aplinkybėmis *Højesteret* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos [2000/78] 6 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės gali numatyti, jog amžiaus ribų nustatymas norint įgyti teisę gauti išmokas pagal profesinės socialinės apsaugos sistemas arba joms priklausyti nėra diskriminacija, tik jeigu šios socialinio draudimo sistemos skirtos senatvės ar invalidumo pensijoms?

2. Ar minėtos direktyvos 6 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad numatyti amžiaus ribas galima tik nustatant priklausymą tokiai sistemai, ar vis dėlto taip, kad ši galimybė taip pat egzistuoja nustatant teisę gauti išmokas pagal šią sistemą?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

Ar minėtos direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje pavartota sąvoka „profesinės socialinės apsaugos sistema“ gali apimti sistemą, kaip antai Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 1 dalyje nurodytoji buvimo atsargoje išmoką, pagal kurią pareigūnas kaip specialią apsaugos

priemonę dėl etatų mažinimo panaikinus jo darbo vietą turi teisę į esamą atlyginimą trejus metus ir už juos skaičiuojamas senatvės pensijos stažas su sąlyga, kad jis lieka atsargoje, kad galėtų prireikus būti paskirtas į kitas tinkamas pareigas?

4. Ar minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiama nacionalinė nuostata, kaip antai Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktas, pagal kurį buvimo atsargoje išmoka nemokama pareigūnui, sulaukusiam tokio amžiaus, kai tampa mokėtina valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija, jeigu jo darbo vieta panaikinama?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

21 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tik senatvės ir invalidumo išmokoms pagal profesinės socialinės apsaugos sistemą.

22 Norint atsakyti į šį klausimą, reikia, pirma, išnagrinėti tai, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, kurie, kaip teigiama, yra diskriminuojantys, patenka į Direktyvos 2000/78 taikymo sritį.

23 Šiuo atžvilgiu iš šios direktyvos pavadinimo, preambulės, turinio ir tikslo matyti, kad ja siekiama nustatyti bendrą struktūrą tam, kad kiekvienam asmeniui būtų užtikrintas vienodas požiūris „užimtumo ir profesinėje srityje“, suteikiant jam veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos, pagrįstos vienu iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų motyvų, tarp kurių yra amžius (žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Hennings ir Mai*, C-297/10 ir C-298/10, Rink. p. I-7965, 49 punktą).

24 Konkrečiau kalbant, iš Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies c punkto matyti, kad, neviršijant Europos Sąjungai suteiktų įgaliojimų, ji taikoma „visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas“, kiek tai susiję su „įdarbinimu ir darbo sąlygomis, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą“.

25 Direktyvą 2000/78, atsižvelgiant į jos 3 straipsnio 1 dalies c punktą ir 3 dalį, vertinamus kartu su 13 konstatuojamąja dalimi, reikia aiškinti kaip netaikomą socialinio draudimo ir socialinės apsaugos sistemoms, pagal kurias teikiamos išmokos nelaikomos užmokesčiu, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį, ar kitomis valstybės teikiamomis išmokomis, kuriomis siekiama pagerinti galimybes įsidarbinti arba tęsti darbinę veiklą (2008 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Maruko*, C-267/06, Rink. p. I-1757, 41 punktas ir 2011 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Römer*, C-147/08, Rink. p. I-3591, 32 punktas).

26 Užmokesčio sąvoka, kaip ji suprantama pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį, apima bet kokį esamą ar būsimą atlyginimą pinigais ar natūra, jei darbdavys, net ir netiesiogiai, jį moka darbininkui už šio darbą (žr., be kita ko, 1990 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Barber*, C-262/88, Rink. p. I-1889, 12 punktą).

27 Nagrinėjamu atveju buvimo atsargoje išmoką, numatytą Įstatyme dėl pareigūnų tarnybos nuostatų, valstybė, kaip darbdavys, trejus metus kas mėnesį moka pareigūnams, kurie išėjo į atsargą dėl jų darbo vietų panaikinimo. Šios išmokos dydis lygus darbo užmokesčio, kurį pareigūnas gaudavo iki išėjimo į atsargą, dydžiui.

28 Be to, svarbu pažymėti, jog už tai, kad pareigūnas gautų buvimo atsargoje išmoką, jis privalo likti darbdavio žinioje per visą šios išmokos mokėjimo laikotarpį. Jei darbdavys pareigūnui pasiūlo kitas tinkamas pareigas, jis turi jas užimti. Jei pareigūnas šios pareigos neįvykdo, jis praranda teisę į minėtą išmoką.

29 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad buvimo atsargoje išmoka – tai faktinis atlyginimas pinigais, kuriuos darbdavys moka pareigūnui už šio darbą, todėl tai yra užmokestis, kaip tai suprantama pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį.

30 Vadinasi, tai, kad pagal Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktą buvimo atsargoje išmokos negauna visa pareigūnų kategorija, turi įtakos šių pareigūnų darbo užmokesčio sąlygoms, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies c punktą. Todėl minėtas punktas taikomas tokiai situacijai, kaip nagrinėjamajai pagrindinėje byloje.

31 Antra, reikia išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose laikomasi skirtingo požiūrio dėl amžiaus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį.

32 Pagal šią nuostatą „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos dėl kurios nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, tarp kurių yra amžius. Jos 2 straipsnio 2 dalies a punkte patikslinama, kad siekiant taikyti 2 straipsnio 1 dalį tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai, nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu.

33 Nagrinėjamu atveju, kadangi pagal Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktą buvimo atsargoje išmokos neturi teisės gauti pareigūnai, sulaukę 65 metų, šioje nuostatoje laikomasi skirtingo požiūrio, tiesiogiai pagrįsto amžiaus kriterijumi, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalį.

34 Trečia, reikia išnagrinėti tai, ar valstybės narės, remdamosi šios direktyvos 6 straipsnio 2 dalimi, gali numatyti, kad toks skirtingas požiūris nėra diskriminacija dėl amžiaus.

35 Remiantis šios nuostatos redakcija prancūzų kalba, neatsižvelgdamos į Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali numatyti, kad „ne constitue pas une discrimination fondée sur l'âge la fixation, pour les régimes professionnels de sécurité sociale, d'âges d'adhésion ou d'admissibilité aux prestations de retraite ou d'invalidité, y compris la fixation, pour ces régimes, d'âges différents pour des travailleurs ou des groupes ou catégories de travailleurs et l'utilisation, dans le cadre de ces régimes, de critères d'âge dans les calculs actuariels, à condition que cela ne se traduise pas par des discriminations fondées sur le sexe“.

36 Šios direktyvos 6 straipsnio 2 dalies redakcija danų kalba skiriasi nuo pirmesniame šio sprendimo punkte pateikto teksto, nes joje neminimos, be kita ko, „prestations de retraite ou d'invalidité“ (senatvės ar invalidumo išmokos).

37 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į visomis Europos Sąjungos kalbomis parengtas redakcijas. Esant įvairių kalbinių Sąjungos teisės teksto redakcijų neatitikimų, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į teisės nuostatų, kurių dalis ji yra, bendrą struktūrą ir tikslą (žr., be kita ko, 2005 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Jyske Finans*, C-280/04, Rink. p. I-10683, 31 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

38 Dėl Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalies redakcijų kitomis Sąjungos kalbomis reikia konstatuoti, kad jose, kaip ir šio sprendimo 35 punkte pateiktoje redakcijoje prancūzų kalba, aiškiai minimas amžiaus, kurio sulaukus suteikiama arba įgyjama teisė gauti senatvės ar invalidumo išmokas,

nustatymas pagal profesinės socialinės apsaugos sistemas. Pavyzdžiui, minėtos nuostatos redakcijoje ispanų kalba numatyta: „la determinación, para los regímenes profesionales de seguridad social, de edades para poder beneficiarse de prestaciones de jubilación o invalidez u optar a las mismas“, redakcijoje vokiečių kalba – „bei den betrieblichen Systemen der sozialen Sicherheit die Festsetzung von Altersgrenzen als Voraussetzung für die Mitgliedschaft oder den Bezug von Altersrente oder von Leistungen bei Invalidität“, reakcijoje anglų kalba – „the fixing for occupational social security schemes of ages for admission or entitlement to retirement or invalidity benefits“, o redakcijoje lenkų kalba – „ustalanie, dla systemów zabezpieczenia społecznego pracowników, wieku przyznania lub nabycia praw do świadczeń emerytalnych lub inwalidzkich“.

39 Be to, iš Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalies formuluotės pirmesniame šio sprendimo punkte minėtose redakcijose matyti, kad ši nuostata taikoma tik atvejais, kurių baigtinis sąrašas joje pateiktas. Jei Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų norėjęs išplėsti šios nuostatos taikymo sritį taip, kad ji apimtų ir joje tiesiogiai nepaminėtus atvejus, jis tai būtų aiškiai nurodęs, pavyzdžiui, pavartodamas žodžių junginį „be kita ko“.

40 Direktyvos 2000/78 bendra struktūra ir tikslas patvirtina šią išvadą. Ši direktyva užimtumo ir profesinėje srityje sukonkretina nediskriminavimo dėl amžiaus principą, kuris laikomas bendruoju Sąjungos teisės principu (šiuo klausimu žr. 2010 m. sausio 19 d. Sprendimo *Kücükdeveci*, C-555/07, Rink. p. I-365, 21 punktą). Bet kokios diskriminacijos, be kita ko, dėl amžiaus draudimas yra įtrauktas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kuri nuo 2009 m. gruodžio 1 d. turi tokią pačią teisinę galią kaip Sutartys, 21 straipsnį.

41 Kadangi pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį valstybėms narėms leidžiama numatyti nediskriminavimo dėl amžiaus principo išimtį, ši nuostata turi būti aiškinama siaurai (pagal analogiją žr. 2010 m. sausio 12 d. Sprendimo *Petersen*, C-341/08, Rink. p. I-47, 60 punktą).

42 Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalies aiškinimas taip, kad ši nuostata taikoma visoms profesinės socialinės apsaugos sistemoms, išplėstų šios direktyvos taikymo sritį ir taip būtų nepaisoma to, kad ši nuostata turi būti aiškinama siaurai.

43 Tai reiškia, kad Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalis taikoma tik profesinės socialinės apsaugos sistemoms, kurios apima senatvės ir invalidumo riziką.

44 Nagrinėjamu atveju, net jeigu buvimo atsargoje išmoka patenka į profesinės socialinės apsaugos sistemą, turint omenyje tai, kas pasakyta šio sprendimo 27–29 punktuose, akivaizdu, kad tai nėra nei senatvės, nei invalidumo išmoka. Vadinasi, Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalis netaikoma tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosioms pagrindinėje byloje.

45 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tik senatvės ir invalidumo išmokoms pagal profesinės socialinės apsaugos sistemą.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

46 Atsižvelgiant atsakymą į pirmąjį klausimą, nėra reikalo atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus.

Dėl ketvirtojo klausimo

47 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pareigūnai, sulaukę amžiaus, leidžiančio gauti pensiją, vien dėl šios aplinkybės negali gauti buvimo atsargoje išmokos, skirtos pareigūnams, atleistiems iš darbo dėl jų darbo vietos panaikinimo.

48 Remiantis šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalimi, skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

49 Todėl iš pradžių reikia išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais siekiama teisėto tikslo. Šiuo klausimu Danijos vyriausybė teigia, kad šiais teisės aktais siekiama rasti tinkamą balansą tarp, viena vertus, valstybei keliamų reikalavimų dėl viešojo administravimo pritaikymo, restruktūrizavimo ir veiksmingumo ir, kita vertus, pareigūnų apsaugos nuo netinkamo asmeninio ir politinio spaudimo. Konkrečiai kalbant, minėtais teisės aktais siekiama dvejopo tikslo: pirma, užtikrinti pareigūnų buvimą atsargoje siekiant juos įdarbinti kitoje tinkamoje darbo vietoje ir, antra, užtikrinti pareigūnų nepriklausomumą apsaugant juos nuo išorinio spaudimo. Buvimo atsargoje išmokos nemokėjimą pareigūnams, kurie jau gauna pensiją, pateisina būtinybė užkirsti kelią piktnaudžiavimui, nes paprastai mažai tikėtina, kad šie pareigūnai bus pasirengę užimti kitas tinkamas pareigas. Be to, tokiems pareigūnams reikėtų mažesnės apsaugos, nes jau galėtų gauti tinkamas vietoje ankstesnio darbo užmokesčio gaunamas pajamas, pavyzdžiui, pensiją.

50 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal dabar galiojančią Sąjungos teisę valstybės narės ir prireikus socialiniai parneriai nacionaliniu lygiu turi didelę diskreciją ne tik pasirinkti konkretų socialinės ir užimtumo politikos tikslą, bet ir nustatyti priemones, kurios būtų tinkamos jį pasiekti (2007 m. spalio 16 d. Sprendimo *Palacios de la Villa*, C-411/05, Rink. p. I-8531, 68 punktas).

51 Tikslas užtikrinti pareigūnų buvimą atsargoje ir apsaugą jų darbo vietos panaikinimo atveju, kartu numatant, kad buvimo atsargoje išmoka mokama tik pareigūnams, kuriems reikia apsaugos ir kurie laikosi savo pareigos būti atsargoje, patenka tarp teisėtų užimtumo ir darbo rinkos politikos tikslų, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį.

52 Pagal šią nuostatą tie tikslai gali pateisinti nuo nediskriminavimo dėl amžiaus principo nukrypstantį skirtingą požiūrį, susijusį visų pirma su „specialių sąlygų nustatymu <...> įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims <...> siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą“.

53 Todėl toks tikslas, kaip numatytasis pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose, iš principo turi būti laikomas „pagal nacionalinę teisę“ „objektyviai ir tinkamai“ pateisinančiu skirtingą požiūrį dėl amžiaus, kaip tai numatyta Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje.

54 Pagal minėtą nuostatą dar reikia patikrinti, ar priemonės, kurios buvo įgyvendintos siekiant šio tikslo, yra „tinkamos ir būtinos“.

55 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų tinkamumo reikia pažymėti, kad buvimo atsargoje išmokos mokėjimas tik pareigūnams, kurie, be kita ko, neturi teisės gauti pensijos, neatrodo neprotingas, atsižvelgiant į teisės aktų leidėjo siekiamą tikslą suteikti didesnę apsaugą pareigūnams, negaunantiems pastovių ir ilgalaikių pajamų vietoje ankstesnio darbo užmokesčio.

56 Pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai taip pat atrodo tinkami siekiant tikslo užtikrinti pareigūnų buvimą atsargoje jų darbo vietos panaikinimo atveju. Nesant buvimo atsargoje išmokos, pareigūnai, kurie dar neturi teisės į pensiją, būtų priversti integruotis į darbo rinką, todėl tuo metu, kai jiems būtų siūloma nauja darbo vieta valstybės administracijoje, jie jau galėtų nenorėti jos užimti. Kita vertus, pareigūnai, kurie jau gali gauti pensiją, paprastai yra mažiau suinteresuoti vėl integruotis į valstybės tarnybą tam, kad užimtų naują darbo vietą, atsižvelgiant į profesinius ir asmeninius nepatogumus, kuriuos gali lemti tokia pakartotinė integracija.

57 Be to, pagal Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktą taip pat leidžiama apriboti galimybę piktnaudžiauti, kuri pasireiškia tuo, kad pareigūnas gauna išmoką, skirtą užtikrinti jo buvimą atsargoje, nors pats išeis į pensiją.

58 Todėl reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai neatrodo akivaizdžiai netinkami siekiant šio sprendimo 49 punkte nurodytų teisėtų tikslų.

59 Tačiau reikia išsiaiškinti, ar ši priemonė neviršija to, kas būtina tokiems tikslams pasiekti.

60 Danijos vyriausybė šiuo klausimu teigia, kad buvimo atsargoje išmokos gavimas turi būti griežtai apribotas ir ji turi būti mokama tik pareigūnams, kuriems tikrai reikia tokios išmokos ir kurie iš tikrųjų yra atsargoje tam, kad prireikus iš naujo integruotųsi į valstybės administraciją.

61 Tiesa, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 56 punkte, pareigūnai, turintys teisę gauti pensiją, dėl šios aplinkybės paprastai yra mažiau suinteresuoti sutikti su pasiūlymu užimti kitą tinkamą darbo vietą.

62 Taip pat atrodo, kad šie pareigūnai gali tikėtis pastovių ir ilgalaikių pajamų vietoje ankstesnio darbo užmokesčio, o pareigūnams, dar neturintiems teisės gauti pensijos, kurių darbo vieta panaikinta, dėl šios aplinkybės reikia didesnės apsaugos. Antrajai grupei priklausančius pareigūnus paprastai gali labiau paveikti finansinis ir socialinis spaudimas, nes, nesant buvimo atsargoje išmokos, jie netektų pastovių pajamų šaltinio. Taigi buvimo atsargoje išmoka siekiama apsaugoti minėtai antrajai grupei priklausančius pareigūnus nuo tokio spaudimo, užtikrinant jiems atitinkamas pajamas trejų metų laikotarpiu.

63 Taip pat svarbu pabrėžti, kad Danijos teisės aktų leidėjas ėmėsi priemonių siekdamas sumažinti pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų neigiamą poveikį, kai numatė, kad 65 metų sulaukę pareigūnai toliau kaupia teises į pensiją per visą laikotarpį, per kurį turėjo gauti buvimo atsargoje išmoką, tačiau jos negavo dėl savo amžiaus.

64 Tokiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punkte pareigūnams, kurie iš tikrųjų gaus pensiją, prilyginami pareigūnai, kurie turi teisę ją gauti.

65 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad sulaukę 65 metų pareigūnai turi teisę išeiti į pensiją, tačiau neturi pareigos to padaryti.

66 Vis dėlto, remiantis pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais, buvimo atsargoje išmoka nemokama tiek pareigūnams, pageidaujantiems išeiti į pensiją, kurie dėl šios priežasties gaus pensiją, tiek pareigūnams, norintiems tęsti profesinę karjerą valstybės administracijoje po šešiasdešimt penktojo gimtadienio.

67 Taigi nagrinėjama priemone siekiant teisėto tikslo išvengti to, kad šią išmoką gautų pareigūnai, neketinantys užimti naujos darbo vietos, kurie vietoje ankstesnio darbo užmokesčio gaus pensiją kaip pajamas, ji lemia tai, kad minėta išmoka nemokama pareigūnams, kurie pageidauja likti darbo rinkoje, vien dėl to, kad visų pirma dėl savo amžiaus jie galėtų gauti pensiją.

68 Taigi pagal šią priemonę šie pareigūnai gali būti priversti sutikti su mažesne pensija, palyginti su ta, kurią galėtų gauti, jei dirbtų ilgiau, be kita ko, tuo atveju, kai jie neišdirbo pakankamai metų, kad gautų visą pensiją.

69 Be to, atrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų teisėti tikslai gali būti pasiekti mažiau suvaržančiomis, tačiau taip pat tinkamomis priemonėmis. Taigi nuostatos, pagal kurias buvimo atsargoje išmoka gali būti mokama tik pareigūnams, kurie laikinai atsisakė pensijos tam, kad tęstų profesinę veiklą, kartu numatant, jeigu jie atsisakytų užimti kitą tinkamą darbo vietą, priemones, kuriomis siekiama nubausti už piktnaudžiavimą, leidžia užtikrinti, kad ši išmoka būtų mokama tik pareigūnams, kurie iš tiesų yra atsargoje tam, kad užimtų kitą tinkamą darbo vietą.

70 Žinoma, paprastai nereikalaujama, kad pagal tokią priemonę, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, būtų įpareigota nagrinėti kiekvieną konkretų atvejį, siekiant nustatyti, kas geriau atitinka specifinius kiekvieno pareigūno poreikius, nes atitinkamos sistemos administravimas turi būti techniniu ir ekonominiu požiūriu patvarus.

71 Vis dėlto atrodo, kad toks individualus pareigūnų, kurie dar nesulaukė 65 metų, buvimo atsargoje nagrinėjimas jau yra neatsiejama sistemos, įtvirtintos pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose, dalis, nes atleistų pareigūnų paskyrimas į kitas tinkamas darbo vietas priklauso nuo suinteresuotųjų asmenų kompetencijos, atsižvelgiant į jiems siūlomų darbo vietų specifiką. Be to, toks individualus nagrinėjimas, DJØF manymu, jau yra numatytas Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 4 punkte.

72 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai, kiek juose numatyta, kad buvimo atsargoje išmoka automatiškai nemokama pareigūnams, turintiems teisę gauti pensiją, viršija tai, kas būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti.

73 Todėl skirtingo požiūrio, kurį lemia Įstatymo dėl pareigūnų tarnybos nuostatų 32 straipsnio 4 dalies 2 punktas, negalima pateisinti pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį.

74 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/78 2 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pareigūnai, sulaukę amžiaus, leidžiančio gauti pensiją, vien dėl šios aplinkybės negali gauti buvimo atsargoje išmokos, skirtos pareigūnams, atleistiems iš darbo dėl darbo vietos panaikinimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 6 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tik senatvės ir invalidumo išmokoms pagal profesinės socialinės apsaugos sistemą.**

2. **Direktyvos 2000/78 2 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pareigūnai, sulaukę amžiaus, leidžiančio gauti pensiją, vien dėl šios aplinkybės negali gauti buvimo atsargoje išmokos, skirtos pareigūnams, atleistiems iš darbo dėl jų darbo vietos panaikinimo.**

Parašai.